

Valtuustoaloite: Julkisen liikenteen parantaminen ja palveluiden lisääminen / Nyman

Kunnanhallitus 02.02.2026

103/08.01.01/2022

Päätösesitys

Kunnanhallitus päättää

- 1) merkitä tiedoksi aloitteen perusteella tehdyn selvityksen
- 2) esittää valtuustolle aloitteiden tilannekatsauksen yhteydessä, että aloite on loppuun käsitelty.

Päätös

Käsittely

Perustelut

Joukkoliikennepalvelut kuuluvat nykyisen toimialarakenteen mukaisesti elinvoimapalveluiden Maapolitiikan, asumisen ja ympäristön kehittämisen vastuualueelle.

Pelkosenniemen kunnan joukkoliikennepalvelut koostuvat kunnan sisäisestä asiointipalvelusta ja kunnan tukemasta skibus-yhteydestä Rovaniemi-Luosto-Pyhä. Lisäksi kunta osallistuu VR:n lisävuoron rahoittamiseen matkailun sesonkiaikoina välillä Rovaniemi-Kemijärvi.

Asiointipalveluiden reittejä on päivitetty vuoden 2026 alusta niin, että aiemmassa sopimuksessa ollut käyttämätön reitti Moitaselästä on poistettu. Samalla on pyritty löytämään koulukuljetusten kanssa synergiaa yhdistelemällä kuljetuksia, mutta tämä ei ole osoittautunut täysin mahdolliseksi asiakkaiden hyvin erityyppisten aikataulujen ja tarpeiden vuoksi. Nykyiset reitit ovat Kiimaselkä - Pelkosenniemi kk (yhdistetty koulukuljetukseen Kiimaselästä), Suvanto - Saukkoaapa – Vuostimo – Pelkosenniemi kk ja Aapajärvi - Luiro – Kairala - Pelkosenniemi kk. Asiointikyydit ajetaan 1-2 kertaa viikossa ja asiakasta avustetaan. Vuodesta 2025 alkaen asiointikyydeistä on tiedotettu tehostetusti Koti-Lappi -lehdessä julkaistavassa kuntatiedotteessa. Tällä ei ole ollut merkittävää vaikutusta käyttäjämääriin. Asiointiliikenteen kustannukset ovat olleet noin 21 000€ vuodessa. Kustannuksiin on saatu valtionavustusta 25-35%, minkä suuruus ja jatkuvuus on vuosittain epävarmaa. Avustusprosentti on ollut laskeva.

Skibus-yhteys on valtuustoaloitteen jättämisen jälkeen muutettu ympärivuotiseksi niin, että reittiä ajetaan myös matkailusesonkien ulkopuolisena aikana kahdesti päivässä. Näin reitti palvelee paremmin vakituisia asukkaita. Sesonkina vuoropareja on neljä. Nykyinen sopimuskausi on voimassa 31.5.2028 asti. Kunnan maksuosuus on 12 500€ vuodessa. Vaikka bussiyhteys tulee Rovaniemeltä vain Pyhälle asti, se on merkittävä yhteys maakuntakeskukseen. Maakuntakeskukseen pääsyä tukee VR:n lisävuoropari Kemijärveltä, johon kunta (kunnanhallitus 22.09.2025 § 301) on sitoutunut osallistumaan enintään 7200€ vuotuisella osuudella.

Keskeisenä haasteena tulevaisuudessa on valtion tukemien julkisten liikenteen vuorojen jatkuvuus ja osuvuus. Joukkoliikennepalvelut ovat vuoden alussa siirtyneet ELY-keskuksista Traficomille. Nykyiset sopimukset ovat voimassa kevääseen 2028 asti. Kunnan omien koulu- ja asiointipalveluiden sopimuskausi on suunniteltu niin, että

joukkoliikenneyhteyksiä voidaan suunnitella jatkossa samassa rytmissä valtion järjestämien yhteyksien kanssa synergian saavuttamiseksi.

Valtuustoaloitteen jättämisen jälkeen Pelkosenniemellä on kokeiltu myös kimppekyytiä naapurikuntiin. Viime vuonna osallistavan budjetoinnin kautta järjestetyssä kokeilussa toteutettiin yhdeksän vuoroparia kirkonkylästä Sodankylään ja Kemijärvelle. Vuorot toteutettiin tilataksilla ja asiakkaita avustettiin tarvittaessa. Kokeiluun saatiin valtionavustusta 35% kustannuksista. Kokeilun kustannukset ilman järjestelyyn mennyttä työaikaa olivat osavuoden kokeilussa noin 6100€. Palvelua käytti kokeilun aikana 2–8 henkilöä per kerta, keskiarvon ollessa n. 4,5 matkustajaa. Sodankylän suunta oli hieman Kemijärven suuntaa suositumpi. Molemmilla reiteillä matkustajamäärä tippui heinä-elokuussa. Kokeilua ei jatkettu tälle vuodelle taloudellisten sopeuttamistoimien vuoksi, mutta asiaan palaamiselle ei sinänsä ole estettä tulevaisuudessa. Kokeilu osoittautui toisaalta tarpeelliseksi, mutta myös haasteelliseksi järjestää. Palvelun suunnittelua haastaa paikallisen taksitarjonnan vähyys (rajalliset mahdollisuudet toteuttaa palvelua ja vaihtaa ajankohtaa) ja toisaalta myös naapurikunnissa olevien palveluiden sirpaleisuus (eri palvelut saatavilla eriaikoihin viikosta, esim. optikko toisena päivänä ja pankki toisena).

Kunnan ja valtion palveluiden lisäksi Lapin hyvinvointialueelle kuuluu sosiaali- ja vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut, jotka on tarkoitettu vammaisille henkilöille, sairaille ja vähävaraisille ikääntyneille, jotka eivät pysty käyttämään joukkoliikennevälineitä. Palvelua voi käyttää työssäkäyntiin, opiskeluun, asiointiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja virkistykseen kotikunnassa ja lähialueella. Matkustajalla voi tarvittaessa olla mukanaan saattaja. Palvelua käyttävä voi matkustaa esimerkiksi taksilla, kutsutaksilla tai yhteiskuljetuksella. Kuljetuspalveluina järjestetään välttämättömästi tarvittavat ja kohtuulliset matkat.

Lisäksi oman auton käytölle vaihtoehtoisia yhteiskäyttöautoja on kokeiltu Itä-Lapin kuntayhtymän Virtapailakka-hankkeessa. Kokeilussa Pyhälle sijoitetulla autolla oli melko hyvä käyttöaste, mutta ei kuitenkaan kaupallisesti kannattava. Kokeiluun valikoitunut yritys ei jatkanut kokeilua hankkeen päättymisen jälkeen.

Yhteenvetona voi todeta, että Pelkosenniemellä on kehitetty Rovaniemelle suuntautuvia yhteyksiä ja kokeiltu myös naapurikuntiin suuntautuvia palveluita etenkin ikäihmisten tarpeisiin. Joukkoliikenneyhteyksien varmistaminen ja kehittäminen tulevaisuudessa edellyttää edunvalvontaa ja proaktiivista yhteistyötä Traficomin kanssa. Valtionavustusten epävarmuus ja laskeva suunta haastavat lisäyhteyksien järjestämistä. Lisäksi tieto avustuksista on viime vuosina saatu myöhään, mikä on vaikeuttanut kunnan talousarvion ja palveluiden suunnittelua.

Valmistelija Elinvoimajohtaja Sari Niemi

Esittelijä Vt. kunnanjohtaja Mikko Merikanto

Tiedoksi

Muutoksenhaku Päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta, koska päätös koskee kuntalain 136 §:n mukaista valmistelua ja täytäntöönpanoa.

Pekka Nyman on jättänyt aloitteen valtuuston kokouksessa 18.8.2022. Aloitteessa esitetään, että kunnan tulee edistää autottomien mahdollisuuksia asua ja elää Pelkosenniellä sekä turvata asiointipalveluihin pääsy Rovaniemelle saakka. Aloite on kokonaisuudessaan esityslistan liitteenä.

Pelkosenniemen kunnassa on jätetty 16.3.2021 kuntalaisaloite Asiointikuljetukset pelkosenniemeläisille kirkonkylän ja sodankylän palveluihin. Aloitetta on käsitelty seuraavasti:

- Khall 20.4.2021 § 121; kunnanhallitus päätti merkitä aloitteen tiedoksi ja lähettää sen hallinto- ja sivistysjohtajalle valmisteltavaksi
- Khall 17.2.2022 § 58; kunnanhallitus toteaa valtuustolle (25.3.2021 § 15), että aloitteessa esitetyt asiat ovat tulleet selvitettyiksi ja esittää valtuustolle, että se toteaa kuntalaisaloitteen loppuun käsitellyksi.

Kunnanhallitus on päättänyt 3.6.2022 § 187 1) että Pelkosenniemen kunta osallistuu Pirssillä kyliin -hankkeeseen 2) valtuuttaa hallinto- ja sivistysjohtajan allekirjoittamaan hankkeen sopimuksen 3) nimetä Pelkosenniemen kunnan edustajaksi hallinto- ja sivistysjohtaja Paula Alatalon ohjausryhmään. Hanke on käynnistynyt ELY-keskuksen johdolla.

Pelkosenniellä on ajankohtaista koulukuljetusten ja muun palveluliikenteen kilpailuttaminen tuleville vuosille. Palveluliikenteen suunnittelu sisältyy myös hyvinvointialueiden valmisteluun yhteistyössä kuntien kanssa.

1.8.2022 voimaan astuneen hallintosäännön mukaan kunnan joukkoliikennepalvelut kuuluvat teknisiin tukipalveluihin, joista vastaa kunnaninsinööri.

Kuntalain (410/2015) §:n 39 mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta. Aloitteet sitovat kunnan työajallisia ja taloudellisia resursseja sekä vaativat priorisointia. Hyvä hallinto edellyttää aloitteiden käsittelyä kohtuullisessa ajassa.

Kunnanhallitus on tarkentanut (10.6.2019 § 140) aloitteiden käsittelyprosessin siten, että kunnanhallitus päättää aloitteen valmistelun aloittamisesta. Aloitteiden käsittelystä on lisäksi laadittu prosessikuvaus, jolla pyritään selkiyttämään aloitteiden käsittelyn työnjakoa, nopeuttamaan aloitteiden käsittelyä ja parantamaan tiedotusta aloitteen etenemisestä.

Valmistelija	Kunnanjohtaja Päivi Vauhkonen, 040 157 7045
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösesitys	Kunnanhallitus päättää 1) merkitä tiedoksi valtuustoaloitteen 2) lähettää aloitteen valmisteltavaksi kunnaninsinöörille
Käsittely	
Päätös	Päätösesitys hyväksyttiin.
Tiedoksi	Kunnaninsinööri Aloitteentekijä

Muutoksenhaku

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.